

DATUM
2015-10-12
ERT DATUM
2015-06-26

DIARIENR
2015/155-4
ER BETECKNING
U2015/02268/S

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

SÖK – statsbidrag för ökad kvalitet (SOU 2015:45)

Utredningen om kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar lämnar i sitt delbetänkande flera förslag för hur Specialpedagogiska skolmyndighetens stöd kan utvecklas och för hur statsbidragen för särskilda insatser på skolområdet kan göras mer effektiva.

Statskontoret avgränsar remissvaret till frågor som rör statsbidrag för sjukhusundervisning och till folkbildningen, regeringens styrning av Statens skolverk (Skolverket) samt lokalansvaret för sjukhusundervisning.

Statsbidrag för sjukhusundervisning

Statsbidrag för sjukhusundervisning har betalats ut under flera decennier. Under de senaste tio åren har ungefär samma belopp betalats ut varje år. Såväl vården som undervisningen har samtidigt genomgått stora förändringar under de år bidraget betalats ut. Statskontoret avstyrker utredningens förslag och hade velat se resultatet av en mer förutsättningslös prövning av statsbidraget för att utvärdera om statens styrning varit effektiv.

Statskontoret efterlyser en närmare prövning av behovet av nuvarande statsbidrag mot bakgrund av de iakttagelser utredningen presenterar. Med utgångspunkt från en bredare analys hade alternativa former kunnat prövas för att säkerställa att elever som erbjuds sjukhusvård eller rehabiliteras ges möjlighet att fullfölja skolgången. Intressant i det sammanhanget hade varit om utredningen undersökt förutsättningarna att bedriva sjukhusundervisning för de kommuner som haft möjlighet att söka statsbidrag men valt att inte göra det.

Utredningen redovisar flera iakttagelser som gör att det finns anledning att ifrågasätta nuvarande bidragsform. Bidraget har svag styreffekt genom att de kommuner som söker bidrag också beviljas medel, bidraget har närmast form av verksamhetsbidrag. Det förekommer enligt de forskare utredningen anlitat att sjukhus bedriver sjukhusundervisning men inte söker statliga bidrag för att finansiera verksamheten. Utredningen har inte undersökt motiven för varför kommunerna inte söker bidrag. I det underlag som forskarna tagit fram väcks emellertid frågan om ett motiv för att inte söka bidrag kan vara att de statliga medlen anses ha en ”motverkande” effekt.

Statskontoret saknar en problematisering av den utveckling som generellt präglar sjukhusvården, nämligen att vårdtiderna blir allt kortare. Med minskade vårdtider minskar även behovet av sjukhuslärare. Samtidigt ersätts vård på sjukhus allt oftare med vård i hemmet. Undervisning i hemmet svarar skolhuvudmännen för, inte sjukhuslärarna. Vårdtiderna minskar, inte för att barn är mindre sjuka, utan därför att barn i dag anses rehabiliteras bättre hemma. Detta gör det enligt Statskontoret angeläget att pröva ändamålsenligheten med nuvarande statsbidrag, som förutsätter att det går att dra en skarp gräns mellan sjukhusvård och vård i hemmet. Statskontoret efterlyser en bredare analys av statsbidraget som tar utgångspunkt i förändrade behov av stöd hos elever som är föremål för vård och rehabilitering, snarare än i själva begreppet sjukhusundervisning. En sådan analys skulle också ge underlag för att inte bara närmare pröva behovet och möjligheten av att rikta specialdestinerade statsbidrag utan även se över de statliga myndigheternas uppgifter och ansvar inom detta område.

Statsbidrag för ”mellanår” till folkbildningen

Statskontoret instämmer i utredningens bedömning att det finns skäl att se över regleringen av statsbidrag för särskilt anordnad utbildning för elever med svår synskada. Statskontoret vill peka på värdet av att i denna översyn även ta upp vilka konsekvenser utredningens förslag får för Folkbildningsrådets roll och arbetsuppgifter.

Regeringens styrning av Skolverket

Statskontoret ställer sig tveksam till utredningens förslag som avser att ge Skolverket nya arbetsuppgifter. Utredningen föreslår att Skolverket övertar Specialpedagogiska skolmyndighetens nuvarande uppgift att fördela statsbidrag för sjukhusundervisning. I det underlag forskarna tagit fram på uppdrag av utredningen prövas flera alternativa förslag för hur statsbidraget skulle kunna hanteras framöver. I inget av dessa förslag ges Skolverket i uppgift att hantera statsbidraget. Utredningen diskuterar heller inte för- och nackdelar med de förslag forskarna presenterar, vilket gör det svårt att pröva utredningens förslag mot forskarnas förslag. Utredningen föreslår vidare att Skolverket får i uppdrag att förtydliga vad som ingår i sjukhuslärares undervisning.

Statskontoret har tidigare konstaterat att detaljstyrningen av Skolverket försvårar myndighetens möjlighet att planera verksamheten och att använda statliga medel effektivt. Det finns därför enligt Statskontoret anledning för regeringen att se över hur utredningens förslag att administrera statsbidraget

för sjukhusundervisning förhåller sig till den samlade styrningen av Skolverket. Det gäller även förslaget om att ge Skolverket i uppgift att utarbeta allmänna råd för sjukhusundervisning.

Lokaler för sjukhusundervisning

Statskontoret delar utredningens bedömning om behovet av att ha beredskap för att hantera konflikter om ansvar för lokaler för sjukhusundervisning. Statskontoret saknar däremot uppgifter om de faktiska lokalkostnaderna. Utan dessa uppgifter saknas viktig kunskap för att bedöma värdet av att reglera ansvaret för att tillhandahålla lokaler, ett område som landstingen hittills frivilligt åtagit sig ansvaret för. Med utredningens förslag blir landstingen skyldiga att svara för lokaler, en förändring av ansvarsförhållandena som ska regleras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. Vidare är kostnadsuppgifterna helt centrala i en eventuell förhandling mellan staten och företrädare för landstingen om ansvaret för lokalerna.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och utredare Rebecca Hort, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Rebecca Hort